

SANTA MARIA D'ARGELAGUER, església parroquial

Història: El lloc d'Argelaguer apareix esmentat l'any 982 en un precepte del rei Lotari a favor del monestir de Santa Maria de Ripoll, pel qual són confirmades les possessions d'aquest cenobi, "...In comitatu Bisuldunense... alodem qui dicitur Iovo, et Argelagarios, et in Valle alta, et in Iuviniانو, cum casis, vineis et terris".

Uns anys més tard, el 1011, el papa Sergi IV mitjançant una butlla tornava a confirmar al monestir de Ripoll l'alou d'Argilagarios, entre d'altres possessions incloses dins el comtat de Besalú. També tenia diversos béns en aquest mateix indret el monestir de Sant Esteve de Banyoles, segons informa una butlla del papa Benet VIII de l'any 1017: "In Agelager domos, terras, vineas, silvas, cultum et eremum, cum terminis et adjacentiis suis".

Tanmateix la primera referència documental que coneixem sobre l'església data de l'any 1004, amb motiu d'un judici celebrat al castell de Besalú, en el qual el bisbe Ot de Girona reclamà la possessió de "Sanctae Mariae de Argelagario" al comte de Besalú, Bernat Tallaferro; en aquell moment aquesta parròquia percebia delmes de les collites i de diversos molins fariners prop del Fluvià i la riera de Borró. El judici tingué com a conseqüència la restitució de la parròquia d'Argelaguer a la canònica de la Seu de Girona. Un altre instrument d'igual data fa al·lusió a la "villa de Galagario", que cal identificar sens dubte amb Argelaguer. Posteriorment, en les Rationes decimarum dels anys 1279 i 1280 figura l'"ecclesia de Argilagario"; d'altra banda, en la relació d'esglésies de l'any 1362 del Libre verd de la Seu de Girona figura el temple de "Sancte Marie de Argelaguerio", i els nomenclàtors de la diòcesi del final del segle XIV, és esmentada l'"Ecclesia parochialis sancte Marie de Argilagueriis".

Al segle XVIII la parròquia de Santa Maria d'Argelaguer tenia jurisdicció sobre diverses capelles de la rodalia, entre les quals hi ha la de la Mare de Déu del Guilar, la de Santa Anna, la de Sant Sebastià i la de Santa Magdalena de Montpalau. Hom constata, per una visita parroquial efectuada l'any 1776 pel bisbe de Girona, Tomas de Lorenzana-Butrón, que l'església d'Argelaguer tenia vuit altars, tots ells ben ornamentats i amb l'ara corresponent. També en la mateixa visita és consignat el ric tresor guardat a la sagristia, compost bàsicament per objectes litúrgics de plata.

L'església actual conserva alguns elements romànics, del segle XI, a l'absis i a la part de migdia de la nau, però fou modificada i ampliada en temps moderns, i el seu portal, amb dues columnes cilíndriques i una llinda, té la data de 1573.

Cal dir finalment que una antiga tradició molt arrelada a la comarca suposa fill d'Argelaguer el papa Sant Damas (segle IV); aquesta llegenda fou recollida per diversos cronistes sense cap fonament històric, però la devoció al sant és molt viva a la població i la seva festa és molt celebrada. (MLLR) Església: Actualment l'església de Santa Maria d'Argelaguer és un edifici que cal datar als segles XVI i XVIII. Es el fruit d'una important reforma de l'església romànica original, de la qual s'aprofitaren alguns elements, inclosos en la nova edificació.

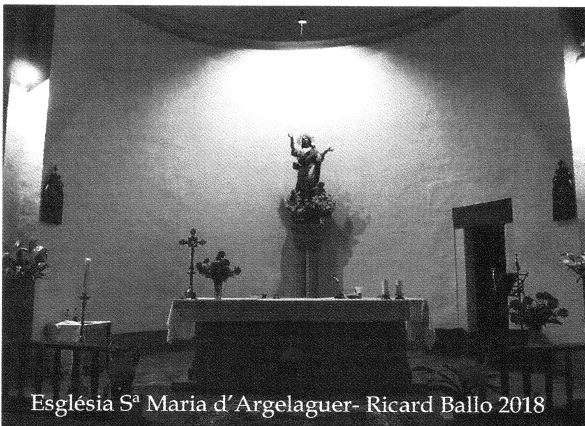
L'element més vistent és un fragment del mur de migdia de la nau, que conserva el ràfec format per un fris en dent de serra, suportat per un seguit de mènsules lisses. El parament d'aquest mur és format per carreus ben tallats i polits, disposats en filades uniformes i regulars.

És indubtable que una exploració profunda dels paraments i espais accessoris d'aquesta església permetria la identificació d'un nombre més important d'elements de l'edifici original, que presenta les característiques pròpies de l'arquitectura garrotxina del segle XII, sense que puguem excloure cap hipòtesi sobre l'estructura i datació d'aquesta església primitiva. (JAA)

Portalada

La portada de la façana de ponent de Santa Maria d'Argelaguer presenta una estructura que recorda la de les obres d'època romànica. Però el treball dels quatre capitells corintis que la decoren pertany, per estil i tècnica, al Renaixement, tal com corroboren el motiu del timpà i la inscripció de la llinda amb data del 1573. Esmentem aquest cas puix que la historiografia no sempre el reflecteix amb claredat. (NPP)

Catalunya Romànica

Església S^a Maria d'Argelaguer- Ricard Ballo 2018